

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयांतर्गत अशासकीय संस्थांमध्ये राबविण्यात येणाऱ्या व्यवसायिक व बिगर व्यवसायिक अशा सर्वच अभ्यासक्रमांसाठी शिक्षण शुल्क समिती स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: व्हीओसी-२०१४/प्र.क्र.६६/व्यशि-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक: १२ ऑगस्ट, २०१४.

संदर्भ: १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.व्हीओसी-२०१२/३६५/
प्र.क्र.१६९/व्यशि ४, दि. १९ मार्च २०१३

२) संचालक (व्यवसाय शिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई
यांचे पत्र क्र. ४/व्हीओसी/२२०३/२०१४/४२ दि.०५/०४/२०१४

प्रस्तावना -

औद्योगिकरणातील वाढ, बदलते तंत्रज्ञान, सामाजिक व आर्थिक बदल इत्यादीमुळे व्यवसाय शिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या अभ्यासक्रमात कालानुरूप सुधारणा तसेच वाढ करणे तसेच इतर समस्यांबाबत मा. मंत्री महोदय, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीमध्ये व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयांतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या अभ्यासक्रमांसाठी शिक्षण शुल्क समिती स्थापन करणेसाठी सूचना दिल्या होत्या. त्या अनुषंगाने संचालकांनी पुढील अभ्यासक्रमांबाबत प्रस्ताव सादर केला होता .

- १) उच्च माध्यमिक स्तरावर द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम
- २) +२ स्तरावरील उच्च माध्यमिक व्यवसाय (एच. एस.सी.व्होकेशनल) अभ्यासक्रम
- ३) पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रम
- ४) महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परिक्षा मंडळामार्फत राबविण्यात येणारे ६ महिने, १ वर्ष व २ वर्ष कालावधीचे अंशकालीन व पूर्णवेळ स्वरूपाचे अभ्यासक्रम

सदर व्यवसाय अभ्यासक्रम शासकीय, अशासकीय अनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थेतून राबविण्यात येतात. शासन निर्णय क्रमांक व्हीओसी-२०१२/३६५/प्र.क्र.१६९/व्यशि-४ दिनांक १९ मार्च, २०१३ नुसार महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परिक्षा मंडळामार्फत राबविण्यात येणारे ६ महिने, १ वर्ष व २ वर्ष कालावधीचे अंशकालीन व पूर्णवेळ स्वरूपाचे अभ्यासक्रमांकरिता तात्पुरते शुल्क ठरविण्यात आलेले आहे. सदर शासन निर्णयामध्ये शिक्षण शुल्काची रक्कम अंतिम स्वरूपात

निश्चित होईपर्यंत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, आदिवासी विकास विभाग व इतर विभागाकडून संस्थाना ई.बी.सी सवलत /मागासवर्गीयांच्या शुल्काची प्रतिपुर्ती /शिष्यवृत्ती या सवलतीसाठी अनुज्ञेय राहणार नाहीत अशी अट घालण्यात आली आहे. महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परिक्षा मंडळामार्फत राबविण्यात येणारे अल्पमुदतीच्या अभ्यासक्रमांबाबत मा. मंत्री (उच्च व तंत्रशिक्षण) यांचेकडे दि. १५/५/२०१३ व दिनांक ०६/०२/२०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत संघटना व संस्थाप्रमुखांनी शिक्षण शुल्काबाबत विचार करावा अशी विनंती केल्यानुसार मा. मंत्रीमहोदय यांनी 'शिक्षण शुल्क समिती गठीत करावी' असे निदेश दिले होते. त्यानुसार व्यवसाय शिक्षणांतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या वर नमूद चारही योजनाकरीता शिक्षण शुल्क समिती स्थापन करणेची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे व्यवसाय शिक्षण संचालनालयांतर्गत अशासकीय संस्थामध्ये राबविण्यात येणाऱ्या व्यवसायिक व बिगर व्यवसायिक अशा सर्व अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे समिती गठित करण्यात येत आहे.

१.	श्री.के.एम.गेडाम, सेवानिवृत्त संचालक	अध्यक्ष
२.	श्री.कवी लुथ्रा, उद्योगपती	सदस्य प्रतिनिधी
३.	श्री. शैलेश पगारीया, संस्था प्रतिनिधी	सदस्य
४.	अध्यक्ष ,महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परिक्षा मंडळ (MSBVE)	सदस्य
५.	व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रतिनिधी	सदस्य
६.	श्री.किर्ती शहा, सी.ए.	सदस्य
७.	सचिव, महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परिक्षा मंडळ (MSBVE)	सदस्य सचिव

समितीची रचना:-

सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक १४/०८/२००३ रोजी दिलेल्या निकालानुसार शिक्षण शुल्क समिती स्थापन करण्यात यावी. तसेच सदर समितीचे अध्यक्ष हे व्यवसाय शिक्षण संचालनालय/तंत्रशिक्षण संचालनालयाचे निवृत्त संचालक दर्जाचे असतील, त्यांची नेमणूक शासनाद्वारे होईल. समितीत अध्यक्षांसह ५ सदस्यांचा समावेश असेल.

समितीच्या अटी व शर्ती:-

समितीच्या अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे असतील.

- १) अध्यक्ष पदावरील नियुक्ती सुरुवातीला एक वर्षाकरीता राहिल व हा कालावधी आवश्यकतेनुसार वाढविण्यात येईल.
- २) या समितीवर नेमणूक केलेले सदस्य अंशकालिन असल्याने त्यांना प्रत्येक बैठकीकरीता बैठक भत्ता रु.१०००/- या दराने दिला जाईल. तसेच त्यांना त्यांच्या दर्जानुसार अनुज्ञेय दैनिक भत्ता दिला जाईल. सुरुवातीस प्रत्येक सदस्यांची नियुक्ती एक वर्षाकरीता राहिल व हा कालावधी आवश्यकतेनुसार वाढविण्यात येईल.

समितीची कार्यकक्षा:-

शिक्षण शुल्क समितीचे कार्यक्षेत्र मंडळाने मान्यता दिलेल्या अभ्यासक्रमांना संस्थांनी ठरविलेले शुल्क प्रमाणित करणे. समितीच्या बैठका विभाग निहाय /जिल्हा निहाय आयोजित केल्या जातील व त्यासाठी संबंधित विभाग/जिल्हा कार्यालयामध्ये तशी व्यवस्था करण्यात येईल.

समितीच्या जबाबदाऱ्या :-

- १) संचालनालयाने मान्यता दिलेल्या अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्थातील प्रत्येक अभ्यासक्रमाचे शैक्षणिक शुल्क लागू करण्यासंबंधी सूत्र तयार करणे.
- २) त्यासाठी प्रत्येक संस्थेची स्थापना, कार्यक्षेत्र, राबविण्यात येणारे अभ्यासक्रम, अभ्यासक्रमाचा कालावधी, विद्यार्थी संख्या व त्यावर घालून दिलेले निकष यांची माहिती प्राप्त करून घेणे.
- ३) शैक्षणिक अभ्यासक्रम राबविणा-या पध्दती, कार्यभार व त्यावरील नियुक्त्या, परीक्षा पध्दती व त्यावरील खर्चाची माहिती घेणे व पुढील ५ वर्षासाठी संस्थेच्या विकासात्मक कार्याची माहिती घेणे.
- ४) अभ्यासक्रमाचे शुल्क ठरविणे व त्याला प्रसिद्ध करणे.
- ५) संस्थानी अभ्यासक्रम सूत्रानुसार ठरविलेले शुल्काचे प्रस्ताव हे सूत्राप्रमाणे व संस्थेने दिलेल्या माहितीनुसार आहेत किंवा कसे हे तपासून एक महिन्याचे आत ते प्रमाणित करणे.
- ६) शैक्षणिक संस्थांचे शुल्क नियमन करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या समितीकडून शैक्षणिक संस्थांनी आपल्या सर्व अभ्यासक्रमांसाठी आकारण्यात येणाऱ्या शुल्काचे प्रमाणिकरण करून घेणे बंधनकारक राहिल.
- ७) शुल्क प्रमाणित करताना संस्थेकडून उपलब्ध झालेली माहिती व प्रत्यक्ष आढळून आलेली परिस्थिती यात तफावत किंवा यासंदर्भात तक्रार प्राप्त झाल्यास प्रत्यक्ष पाहणी करून तपासून

घेणे व त्यात योग्य ते बदल करणे. मात्र तक्रार निवारण करावयाचे असल्यास ते अधिकार शासनाकडे असतील.

- ८) संस्थांनी ठरविलेली व समितीने प्रमाणित केलेल्या शुल्काची अंमलबजावणी संस्थांनी करून त्याचा अहवाल शासनास व मंडळास कळविल्याची खात्री करणे.
- ९) समितीने प्रमाणित केलेले शुल्क हे अभ्यासक्रमाच्या तीन वर्ष कालावधीसाठी लागू राहिल. त्यानंतर पुढील कालावधीसाठी हे शिक्षण शुल्क पुन्हा निश्चित करून प्रमाणित करून घ्यावे लागेल.

शिक्षण शुल्क समितीने आकारावयाचे सेवाशुल्क :-

सदर समितीकडे राज्यातील नोंदणीकृत संस्थांनी जिल्हानिहाय नोंदणी करून घ्यावी. शुल्क प्रमाणित करताना समितीतर्फे प्रत्येकी ५ हजार रुपये प्रति अभ्यासक्रम सेवा शुल्क आकारण्यात येईल.

इतर मुद्दे :-समितीकडे उपलब्ध होणाऱ्या सेवा शुल्काच्या रक्कमेतून समितीचा खर्च भागविण्यात येईल. शैक्षणिक शुल्क नियंत्रण समितीच्या कामकाजासंबंधी कोणत्याही वेळी बदलत्या परिस्थितीनुसार कोणतीही सुधारणा करणे, नियंत्रण करणे व गरजेनुसार संबंधित जबाबदाऱ्या देण्याचे अधिकार शासनाकडे राहतील. शैक्षणिक शुल्क समितीकडे संस्थांकडून प्राप्त झालेला निधी व झालेल्या खर्चाचे लेखा परिक्षण महालेखाकार यांचे कार्यालयाकडून केले जाईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१४०८१२१५१०१७५५०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(रा.गो.जाधव)
शासनाचे सह सचिव

प्रति,

१. संचालक (व्यवसाय शिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

२. संचालक (प्रशिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३. अध्यक्ष/सचिव महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४. सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण कार्यालय, मुंबई, पुणे, नाशिक, अमरावती, नागपूर, औरंगाबाद (संचालनालयामार्फत)
५. सर्व जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी (संचालनालयामार्फत).
६. मा.मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव.
७. मा. राज्यमंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव.
८. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवडनस्ती (व्यशि-४)

